

Din 13 predicate — 11 sînt exprimate prin imperfect, fiind prin duritatea lor potrivite descrierilor și momentelor afective⁸ de aceia imperfectul e larg folosit de romancierii naturaliști. Imperfectul e considerat ca un timp prezent transpus în trecut.

Din limbile slave, imperfectul se stinge treptat. În gramotele ruse din sec. al XII-lea și în cea mai veche copie din «*Ruskaja Pravda*» nu există (1282). În povestiri și în operele cu caracter publicistic se păstrează pînă în sec. al XVI-lea. Din limbile slave de răsărit, a ieșit din întrebuințare prin sec. XII-XIII. În sec. al XIII-XIV-lea se întrebuința foarte rar în limba vie. Din limbile slave de apus, — exclusiv soraba — imperfectul a pierit prin sec. al XV-XVI-lea. Imperfectul slăbește și în sîrbo-croată. Cel mai puternic se păstrează în bulgară, unde are bogate sensuri modale și condiționale⁹ și unde imperfectul începe să se formeze și din rădăcina prezentului, pentru a evita omonimitatea cu aoristul.

Slava dela noi păstrează imperfectul în textele religioase. În operele originale însă se reflectă situația din limbile slave vii, adică imperfectul începe să fie înlocuit cu participiul în -l cu sens de perfect și aceasta în operele scrise în sec. al XV-lea în Moldova sau în Nordul Ardealului. În «*Povestirile despre Vlad Țepeș*»¹⁰ avem în aceiași frază folosit în cîteva cazuri imperfectul și odată participiul în — l ca perfect pentru aceiași acțiune iterativă: oamenii «*veneau*» în repetate rînduri», — zice: *пришли* și *приходяхоу*. (f. 207 Mss. Belozersk).

În documentele slavo-romîne din Țara Romînească, găsim foarte puține imperfecte,¹¹ iar în cele din Moldova lipsesc cu totul. Aceasta se explică prin aceea că natura faptelor din documente — nefiind descrieri, nici povestiri — nu se redă prin imperfecte, ci prin aoriste și perfecte. Lipsa imperfectului în documentele din Moldova se poate explica și prin faptul că din limbile slave de răsărit imperfectul a pierit de timpuriu.

În multe documente slavo-romîne, formele de imperfect au fonetica specifică limbii bulgare noi. Nici sensul de imperfect nu-l mai păstrează și rareori cînd îl întîlnim, imperfectul are sens de aorist, ceea ce se vede și din cele mai vechi traduceri.

Astfel într-un document dela Basarab III Tepeluș (1478—1482) avem: *ѡе ѡо моѡѡхѡе ѡт бога зарадѡ мѡр* = că ce rugărăm dela Dumnezeu pentru pace¹¹.

În actul lui Radu al IV-lea cel Mare (1496—1544) imperfectul are sens de aorist chiar cînd se reproduc fraze biblice: *странен бѡх и свѡдѡсте мѡ, ... бѡлен бѡх* ... — străin am fost (eram) și m-ați aflat bolnav am fost (eram) și ...¹²

⁸ T. Vianu, în *Arta prozatorilor romîni*, 1941. Problemele metaforei și alte studii de stilistică, Buc. 1957.

⁹ *Български язык*, 1955, Sofia, p. 189. Gramatică, întocmită de un colectiv de lingviști. K. Mircev, *Ист. грам. на бълг. език*. Sofia, 1955 — p. 134 и.

¹⁰ S. P. Bernštejn, *Разыскания в области болгарской диалектологии* Moscova, 1948, pag. 211.

¹¹ S. Bernštejn, *op. cit.*, p. 210—211.

¹² Actul lui Alexandru din 1422. Gr. Tocilescu, 534 de doc. istorice slavo-rom. din Țara Rom. și Moldova, Buc. 1931. p. 43—44).